

Classis Groningen

“Tucht en tolerantie”

besluiten over huwelijk en samenwonen

8 Tucht en samenwonen

Huwelijk en samenwonen

Overwegingen

1. Geen stoere taal

Als kerken van de classis zoeken we voor vandaag naar de weg die God van ons verwacht, nu er zoveel verandert op het gebied van seksualiteit, van individu en maatschappij, gezag en vrijheid enz.

We geven toe dat we dit niet gemakkelijk vinden. We voelen ons in de weerbarstigheid van het leven vaak ook onmachtig. Ook is de onmacht voelbaar om goed pastoraat te bieden. Door tekort aan ambtsdragers is het moeilijk om in grote en onoverzichtelijke gemeenten met veel in- en uitstroom van leden goed pastoraal met elkaar om te gaan en te begeleiden. Met stevige woorden alleen kunnen we het onmachtige gevoel dat ons nogal eens bekruipt niet overwinnen. Toch menen we dat de sterke Woorden van God over zijn bedoeling met het huwelijk ook vandaag hun toepassing houden. In het besef ook dat Gods Geest machtig is om in de wereld waarin wij vandaag leven stand te houden.

Een wereld die in veel opzichten niet veel anders is dan de wereld waarin de apostel Paulus gemeenten mocht stichten en woorden door Gods Geest geleid mocht schrijven, ook over de unieke relatie tussen man en vrouw.

Van belang is ook dat we de ene zonde niet tegen de andere uitspelen en de zonde van samenwonen tot een boven alle andere zonde staand kwaad verheffen, wat gemakkelijk kan gebeuren en soms ook wordt gedaan.

2. Weging

Het is een duidelijk gegeven dat elke situatie, waarbij sprake is van zonde, een eigen weging vraagt. Ook die van samenwonen. Zoals alle huwelijken van christenen niet gelijk zijn, geldt dit ook voor hen die samenwonen.

In Nederland kennen we op dit moment drie hoofdvormen van ongehuwd samenwonen:

a) *Samenwonen zonder afspraken*

Hierbij is er wettelijk gezien helemaal niets geregeld. Deze vorm kan het karakter hebben van een proefperiode, inclusief alle risico's voor beide partijen.

b) *Samenwonen met samenlevingscontract*

Een samenlevingscontract kan door een notaris worden opgemaakt. Daarbij kunnen allerlei afspraken worden gemaakt en vastgelegd. Bijvoorbeeld wanneer de relatie als beëindigd wordt beschouwd. De wet stelt hieraan geen eisen en de afspraken zijn alleen bindend voor de partners, niet voor anderen. In dit kader kun je zelfs laten vastleggen, dat je elkaar levenslang trouw belooft.

Een samenlevingscontract is gemakkelijk te ontbinden.

c) *Samenwonen met geregistreerd partnerschap*

Deze vorm lijkt het meest op het huwelijk. Veel dingen zijn wettelijk geregeld. Dat betreft bijvoorbeeld de rechten en plichten. Aanvragen en sluiten gaat op zelfde manier als bij een huwelijk.

Van eventuele kinderen wordt de vader voor de wet echter niet automatisch als één van de twee ouders beschouwd. Het huwelijk is de enige samenlevingsvorm, waarbij dat wel gebeurt.

Verschillende keuzes hierin moeten verschillend worden gewogen. Wat ook een rol speelt: wat zijn de motieven en hoe open staan daarbij samenwonenden voor gesprek en bijbels onderwijs?

Als kerken zijn we geroepen om ongehuwd samenwonen te voorkomen of „om te buigen“ tot huwelijken. Want verreweg de meeste vormen van ongehuwd samenwonen zijn duidelijk als zonde te typeren. De mogelijke uitzondering kan hier niet de regel bepalen. Tegelijk hebben we in onze tijd te maken met de context van afzwakkend besef van huwelijkstrouw bij het sluiten van een huwelijk volgens de wet.

Er zijn jongelui (en ook ouderen) die via een burgerlijk huwelijk elkaar hun ja- woord geven maar die dit niet kerkelijk laten bevestigen. Maar dit wordt niet bestempeld als leven in zonde. Het vraagt wel om voorbede in een zondage eredienst.

3. Tuchttoefening

Bij kerkelijke tucht gaat het niet om de zonde als zodanig, maar om verharding in de zonde. Tucht vraagt om zorgvuldigheid. Om geduld. Om liefde bovenal. Maar daarbij zal tegelijk het bijbels onderwijs over de relatie tussen man en vrouw op een duidelijke wijze doorgegeven moeten worden. Ook als een „tegenover“ van wat de wereld biedt. Daarin ligt ook: het opnemen van een kruis en Jezus volgen.

Tucht is gericht op verzoening. Tucht, die begint met 'zelftucht' en 'onderlinge tucht' is niet alleen gericht op behoud van de zondaar (verzoening), maar ook op bescherming van de gemeente (infectueuze karakter).

4. Inbedding

In een gemeente, waar geen consensus (draagvlak, inbedding) bestaat over het leven in een huwelijk zoals de Here dat heeft bedoeld, staat het bedienen van kerkelijke tucht onder druk. Dan zal met alle mogelijke middelen aan die inbedding gewerkt moeten worden. In situaties waarin deze inbedding ontbreekt is het toepassen van kerkelijke tucht dan ook erg moeilijk. Terwijl tegelijk erkend moet worden, dat dit gemis een tekort van de kerk is. Huwelijk (trouw, liefde, seksualiteit) zal vervolgens een belangrijk aandachtsgebied zijn in prediking, onderwijs en pastoraat. Bovendien zal de betreffende kerkenraad dit dan ook aan de zusterkerken uit de directe regio (de classis) melden, waarbij wordt aangegeven hoe en wanneer men aan deze inbedding denkt te gaan werken. Door het „op de hoogte zijn“ wordt voorkomen dat bij verschillend optreden kerken tegen elkaar worden uitgespeeld of dat zij die willen samenwonen een kerk zoeken die dit lijkt te gedogen.

Waar wel voldoende inbedding aanwezig is, is de kerk geroepen om bij ongehuwd samenwonen censuur – die immers uit is op genezing – toe te passen.

5. Context

Er is noodzaak van beter pastoraat, en gericht onderwijs en niet alleen verbaal onderwijs maar ook training, coaching van mensen. Verder zullen we als gezamenlijke kerken in de classis meer moeten gaan doen aan huwelijks catechese en begeleiding van jongeren die verkering hebben/krijgen. De jongeren uit de kerken kennen een leefwereld, waarbij het gebruikmaken van moderne media en contacten met ook niet christelijke vrienden een belangrijke plaats inneemt. Factoren als het leven in een open samenleving, een samenleving die sterk geseksualiseerd is, het moeite hebben met gezag als ook het toenemende individualisme leidt er makkelijk toe dat het 'gewoon' gevonden wordt om in een eigen gekozen relatie te zoeken naar eigen regels, vaak regels die in 'de wereld' gangbaar zijn.

Tegelijk moet worden gezegd: niet alles wat modern is, is daarmee verwerpelijk. Er zitten ook goede kanten aan: we profiteren allemaal van individualisering, beschikken over persoonlijke vrijheid waarin we kunnen kiezen: een eigen weg, ons eigen beroep, onze eigen partner. We gaan allemaal anders om met gezag en genieten van de grotere openheid rond seksualiteit. Daar is niets verkeerd aan, mits dit beleefd en gedaan wordt vanuit datgene wat de Here van ons vraagt in Zijn woord.

Wie zegt „beter pastoraat is nodig“, ontkomt vervolgens niet aan de vraag: Hebben we ook de beschikking over voldoende ambt dragers om aan dit pastoraat leiding te geven en om dit ook zelf op passende wijze uit te oefenen. Met andere woorden: hoe kunnen we dit betere pastoraat waar maken?

6. Uitwisseling

We stellen ook voor om als kerken elkaar te dienen met uitwisseling van een overzicht aan feitelijke gegevens rond samenwonen: hoe vaak gebeurt het, wat zijn de motieven, hoe reageert men op kerkelijk vermaan.

Besluit: hoe te handelen bij samenwonen?

a. Onderstaande geeft de regel aan. Uitzonderingen worden zoals gebruikelijk niet in regels gevangen en kunnen dat ook niet.

b. Onderstaande betreft niet zo zeer relaties van ongehuwd samenwonen waarbij ook sprake is van bijzondere situaties zoals: één van beiden is asielzoeker of één van beide is niet gelovig.

Uitspraken

1) Als een man en een vrouw van elkaar gaan houden en het leven, ook lichamelijk, met elkaar willen delen, moeten ze elkaar levenslang trouw zijn en zich op zo'n relatie openlijk en officieel vastleggen. Dit is wat de bijbel aanduidt als huwelijk. Zo doen man en vrouw recht aan het zevende gebod: 'Pleeg geen overspel'. Hun omgeving kan en mag hen ook in hun belofte van liefde en trouw ondersteunen en hen daarop aanspreken. Zo wordt over en weer in de gemeente vorm gegeven aan de navolging van Christus, die zijn gemeente liefheeft en trouw blijft.

2) Vandaag is het huwelijk zoals dat op het gemeentehuis gesloten wordt en in de kerk bevestigd de vorm die aan deze verbinding van liefde en trouw recht doet. Ongehuwd samenwonen zonder een publiek uitgesproken ja-woord van trouw aan elkaar naar bijbelse maatstaf (zie huwelijksformulier) is zonde want het gaat in tegen Gods bedoeling met de verhouding tussen man en vrouw. Die sluit immers elke vorm van vrijblijvendheid uit.

3) Het is terecht dat van leden van Christus' gemeente gevraagd wordt, dat wanneer een man en vrouw het leven helemaal met elkaar willen delen, ze met elkaar trouwen. Ook bij die jongeren die hun ongehuwd samenwonen beschouwen als het begin van een levenslange verbintenis van liefde en trouw, moet er op aan gedrongen worden dat ze gaan trouwen: hun vorm van samenwonen is niet het huwelijk zoals dat door God is bedoeld; ook geven zulke jongeren hiermee een verkeerd voorbeeld.

4) Niet samenwonen maar het huwelijk is een afspiegeling van het huwelijk tussen Christus en zijn gemeente, zoals dat aan het heilig avondmaal gevierd wordt (Efeziërs 5:21-33). Vermaan en verdergaande vormen van tucht vraagt om een goede inbedding. De kerk zal door prediking, onderwijs en pastoraat goede aandacht besteden aan wat de Here in Zijn Woord laat weten over de relatie tussen man en vrouw, over de inhoud en betekenis van een christelijk huwelijk en een goede voorbereiding daarop. Zonder deze inbedding kan kerkelijke tucht niet goed functioneren. Als gemeenteleden ervoor kiezen te gaan samenwonen, *past het daarom niet dat zij deelnemen aan de viering van het avondmaal*. De kerkenraad zal pas tot 'afhouding' als tuchtmaatregel beslissen als hij via twee ambtsdragers zorgvuldig heeft kennisgenomen van de omstandigheden en overwegingen van de desbetreffende gemeenteleden. Afhouding van het avondmaal kan een lange tijd duren, zonder dat een volgende trap van censuur in zicht komt. Afhouding van het avondmaal zal moeten samengaan met intensief pastoraat van gesprek en onderwijzing. Als na verloop van tijd blijkt dat de mogelijkheid voor onderwijzing verdwijnt terwijl de situatie van ongehuwd samenwonen onveranderd blijft, zal de kerkenraad de stap zetten naar verdergaande censuur.

5) Wanneer mensen na een periode van samenwonen gaan trouwen, kan hun huwelijk ook kerkelijk worden bevestigd wanneer ze spijt tonen over hun samenwonen (conform artikel 70 KO).

6) Wanneer mensen na een periode van samenwonen gaan trouwen en hun huwelijk kerkelijk willen laten bevestigen maar *geen spijt* tonen en uitspreken over hun samenwonen, kan hun huwelijk *niet kerkelijk bevestigd worden*. Wel zal de kerkenraad er op bedacht zijn dat er ten minste in een zondagse kerkdienst rond de huwelijksdatum voorbede voor het bruidspaar gedaan wordt en dat ze van de kerk een trouwbijbel ontvangen. (*)

(*) Een minderheid van de commissie stelt voor om hier uit te spreken:

Wanneer mensen na een periode van samenwonen gaan trouwen en hun huwelijk kerkelijk willen laten bevestigen maar *geen spijt* tonen en uitspreken over hun samenwonen, kan een kerkenraad besluiten dat het huwelijk *niet kerkelijk bevestigd kan worden*. Wel zal de kerkenraad er op bedacht zijn dat er ten minste in een zondagse kerkdienst rond de huwelijksdatum voorbede voor het bruidspaar gedaan wordt en dat ze van de kerk een trouwbijbel ontvangen.

Een kerkenraad kan er ook voor kiezen om het huwelijk *alleen kerkelijk te laten bevestigen als* het bruidspaar ermee instemt, dat het feit van hun samenwonen en de veroordeling door de kerk hiervan tijdens de huwelijksbevestiging niet verbloemd worden.

7) Elke kerkenraad zal zijn beleid inzake samenwonen en trouwen helder communiceren met de gemeente en zal bijbels onderwijs en bezinning vanuit deze hoofdlijnen stimuleren.

8) Wanneer het gaat om leden van twee van onze kerken zullen deze kerken door goed onderling overleg hun best doen om niet tegen elkaar uitgespeeld te worden.